формате. Отмечено, что отдельные фазы могут иметь нулевое – имплицитное выражение, что одинаково не влияет на смысловое содержание дискурсивных моделей недопонимания. Исследование также подтверждает наличие гибридных моделей, когда неполное понимание трансформируется в неправильное и наоборот.

Ключевые слова: *диалогическое единство, интерпретация, недопонимание, дискурсивная модель, корректирующая реплика.*

Pechko N. Discourse Models of Misunderstanding.

The article deals with the structural framework of the dialogic entities representing the phase development of misunderstanding in the English discourse. On the corpus of samples taken from the English fictional prose the author distinguishes between six principal communicative models denoting partial and incorrect comprehension and interpretation of linguistic and extra-linguistic information in the flow of dialogic intercourse. The integral components of the models in question have been singled out with the special reference to their functional and strategic application. By the analysis of factual material it has been proved that both character's and narrator's discourse are involved in building up the communicative phases of misunderstanding in discourse. It has been pointed out that some of the turns can be expressed implicitly that by no means influences the essential meaning of misunderstanding models. The research has also revealed the availability of hybrid models in which partial understanding transforms into incorrect understanding and vice versa.

Key words: *dialogic entity, interpretation, misunderstanding, discourse model, repair-turn.*

Оксана П'єцух
(Черкаси)

УДК 811.81'42:070

НЕЗМІННІСТЬ МЕТАФОРИЧНИХ РЕПРЕЗЕНТАЦІЙ В АНГЛОМОВНОМУ ЕЛЕКТРОННОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ «ВИБОРИ 2010 – 2012 РР. В УКРАЇНІ»

Статтю присвячено дослідженню особливостей реалізації метафоричної динаміки в англомовному електронному політичному дискурсі «Вибори 2010 – 2012 рр. в Україні». Метафоричну динаміку досліджено за допомогою пропозиційного та метафоричного моделювання, а також контекстуально-інтерпретаційного та компонентного аналізу. У статті розглянуто особливості інтеграції донорських доменів ХУДОЖНЯ ЛІТЕРАТУРА та ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО і реципієнтного домену ПОЛІТИКА в текстах англомовних електронних політичних статей, присвячених виборам в Україні 2010 та 2012 років. Донорські домени ХУДОЖНЯ ТВОРЧІСТЬ та ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО запозичують метафоричні знаки до реципієнтного домену ПОЛІТИКА та стають відповідниками термів предиката, об'єкта, фактитива, результатива та партоніма в пропозиційній структурі реципієнтного домену. У статті також встановлено когнітивну основу формування метафор у політичному дискурсі «Вибори 2010 – 2012 рр. в Україні» та з'ясовано екстралінгвальні чинники, які впливають на усталеність метафоричних моделей в англомовних електронних текстах з тематики президентських виборів 2010 р. та парламентських виборів 2012 р. в Україні.

Ключові слова: *електронний політичний дискурс, динаміка метафори, донорський домен, реципієнтний домен, терм, пропозиційна структура.*

Постановка проблеми. Неоднозначність у трактуванні метафори підштовхує дослідників рухатися різними напрямами, розглядати різні аспекти цього багатогранного явища, прямувати вшир, порівнюючи його з іншими, подекуди віддаленими явищами, і вглиб, розчленовуючи його структуру [3, с. 11]. Чільне місце у сучасних лінгвістичних студіях посідають дослідження метафори в політичному дискурсі. Політичні метафори здатні відображати спосіб мислення, характерний для конкретної політичної ситуації [6; 7], сприяючи зберіганню в політичному дискурсі фрагментів суспільного досвіду певної мовної спільноти [9, с. 25 – 26]. Всебічне дослідження метафори в політичному дискурсі «Вибори 2010 – 2012 рр. в Україні» розкриває розуміння та сприйняття іншими народами електоральних процесів в Україні 2010 та 2012 років.

Метафоричні перенесення, відображаючи інтерпретацію виборчих кампаній в Україні очима англомовної спільноти, проявляють динамічність під впливом соціально-політичних подій та явищ. Проте деякі метафоричні моделі демонструють незмінність і представлені в політичному дискурсі обох періодів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню метафори в сфері політичної комунікації, її особливостям та функціям присвячені праці багатьох вчених, зокрема Дж. Лакоффа, М. Джонсона, В. Кеннеді, І. М. Кобозевої, А. М. Баранова, С. Н. Муране, А. Мусолффа, Й. Цинкена, Л. М. Синельникової, Г. М. Яворської, Л. О. Ставицької та ін. Особливості систем концептуальних метафор на різних етапах розвитку суспільства та їхній зв`язок із концептуальною системою носіїв мови проаналізовано в роботах Н. Д. Арутюнової, В. Клемперера, Ю. Б. Феденева, М. Мінського, Г. Г. Почепцова, Х. Ортега-і-Гассет та ін. У той же час динамічний потенціал метафори, її здатність змінюватися розглянуто лише в деяких роботах зарубіжних та українських дослідників: М. Осборна, А. Мусолффа, Т. Є. Кіс. Розроблення концепції динаміки метафори в мові української поезії запропоновано в дослідженнях Л. В. Кравець. Проте типи динаміки концептуальної метафори, репрезентованої в сучасному англомовному електронному політичному дискурсі, присвяченому темі виборів в Україні 2010 та 2012 років в аспекті когнітивного моделювання, ще не були предметом дослідження, що й обумовлює новизну здійсненого нами дослідження, актуальність якого визначена загальним спрямуванням сучасного мовознавства на вивчення взаємозв’язку мовних процесів з екстралігвальним середовищем.

Метою статті є аналіз метафоричних репрезентацій політики як художньої творчості та образотворчого мистецтва в англомовному електронному дискурсі «Вибори 2010 – 2012 в Україні». До **завдань** статті належать: дослідження інтеграції донорських доменів ХУДОЖНЯ ЛІТЕРАТУРА та ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО та реципієнтного домену ПОЛІТИКА на основі мовного матеріалу, представленого в англомовних електронних ЗМІ 2010 та 2012 рр. Базовими **методами** дослідження є пропозиційне моделювання для з'ясування пропозиційної структури в донорських та реципієнтному доменах і метафоричне моделювання для аналізу механізму інтеграції донорських та реципієнтних доменів. Окрім основних методів, при дослідженні метафоричних репрезентацій в англомовних електронних ЗМІ використано контекстно-інтерпретаційний метод для аналізу текстових фрагментів, що містять метафоричні мовні знаки та компонентний аналіз, що дозволяє з’ясувати пряме значення досліджуваних лексичних одиниць та прослідкувати набуття ними нових метафоричних значень при запозиченні з донорських доменів ХУДОЖНЯ ЛІТЕРАТУРА та ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО до реципієнтного домену ПОЛІТИКА.

Виклад матеріалу дослідження. Репрезентований англомовними статтями з тематики виборів 2010 та 2012 рр., які розповсюджені в мережі Інтернет, електронний політичний дискурс розглядається як сукупність текстів, організована гіпертекстовим способом й орієнтована у сферу політики з метою конструювання політичної реальності. Серед сфер політичної реальності чільне місце займають виборчі процеси, яким в Інтернет-просторі присвячено чимало статей. Зокрема, українські передвиборчі кампанії 2010 та 2012 років викликали підвищений інтерес в англомовних країнах, про що свідчить велика кількість статей, присвячена цим процесам. Матеріал нашого дослідження становили 520 англомовних електронних статей, які містять метафоричні лексеми.

Метафора як найпродуктивніший креативний засіб збагачення мови, що виявляється у використанні знаків однієї концептуальної сфери на позначення іншої [2, 388; 10, 204], є динамічним явищем, що має когнітивне підґрунтя й зазнає впливу екстралінгвальних чинників. На думку дослідниці метафоричної динаміки Л. В. Кравець, метафора володіє динамічним потенціалом, який реалізується під час пізнавальної діяльності носіїв мови, детермінуючи основні напрями руху мислення у процесі пізнання світу і творення нової дійсності. Розширюючись, поповнюючись новими ознаками, або звужуючись, метафора спричиняє появу нових метафор, що є виявом її динаміки. Зміни метафори можуть бути прогресивними, що реалізується в її розгортанні, асоціативному ускладненні та деталізації, і регресивними, що виражається в процесах звуження та припинення функціонування метафоричних моделей [1, с. 90].

Взагалі, значний вплив на функціонування метафори в політичному дискурсі здійснюють не лише мовні і когнітивні фактори, а й екстралінгвальне середовище [11]. Для кожного етапу розвитку суспільства притаманними є свої політичні метафори, тісно пов'язані з національними традиціями і культурними цінностями [4; 8]. Вони виникають у межах загальноприйнятої системи цінностей, спираються на традиційні для суспільства поняття й правила [5, 12]. Найбільш фундаментальні культурні цінності узгоджені з метафоричною структурою основних понять певної культури [9, с. 404; 10, с. 210].

Під час представлення передвиборчих подій президентських виборів 2010 року та парламентських виборів 2012 року в англомовних електронних ЗМІ наявні такі типи метафоричної динаміки, як поява нових метафоричних доменів, розширення видового спектру домену, згасання метафоричних доменів та розгортання метафори в межах одного домену.

Зокрема, у 2012 році використано новий донорський домен ТОРГІВЛЯ: *Ukraine's under-reformed economy teeters on the edge of national bankruptcy, the rule of law is elusive, courts remain corrupt and the country is* ***a trading platform*** *for business tycoons in which deals are made and seats bought and sold* (21.07.2012, the Economist).

Розширення видового спектру донорського домену СПОРТ у період 2012 року відбувається за рахунок залучення різних видів спорту. Так, у цей період донорський домен БОКС постачає метафоричні знаки до реципієнтного домену ПОЛІТИКА: *Boxing champion Vitali Klitschko looks* ***to deal knockout blow*** *to Ukraine's president* (26.10.2012, the Times).

Згасання донорських доменів проявляється у використанні певних донорських доменів в англомовних електронних ЗМІ лише 2010 року. Наприклад, у період 2012 року в політичному дискурсі «Вибори 2010 – 2012 рр. в Україні» не представлено донорський домен ГІПНОЗ, який прослідковано в 2010 році: *This woman became a global icon of democratic change during Ukraine's 2004 mass rallies against a stolen presidential election, in which she* ***mesmerized*** *her nation with ringing speeches from a frozen Kiev square as thousands of protesters huddled in a tent village* (27.02.2010, the AP).

Процеси розгортання метафори в межах одного домену відбуваються в англомовних електронних ЗМІ 2012 року. У цей період використано нові метафоричні знаки, які стають відповідниками певних термів у структурі пропозиції реципієнтного домену ПОЛІТИКА, як-от предикат дії: *They declared to* ***root out*** *the corruption* (11.01.2010, Reuters).

Проте деякі домени не зазнають динаміки і співпадають в період президентських виборів 2010 року та парламентських виборів 2012 року. Серед доменів, які не змінюються в англомовних електронних ЗМІ, виокремлено такі: ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО та ХУДОЖНЯ ТВОРЧІСТЬ. Чинниками, що впливають на стабільність цих метафоричних репрезентацій в англомовних електронних ЗМІ 2010 та 2012 року, є такі:

– створення певного іміджу кандидатів у президенти та в парламент у ЗМІ для їхньої популяризації або дискредитації під час обох кампаній;
– продовження розвитку відносин з ЄС як в 2010 році, так і в 2012 році;
– пильна увага зарубіжних ЗМІ до внутрішньополітичного стану країни.

При інтеграції донорського домену ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО та реципієнтного домену ПОЛІТИКА формується метафорична репрезентація політичних подій та образу політичних лідерів як мистецтва. Дієслово *to portray*, що використовується в донорському домені у прямому значенні *"to depict (someone or something) in a work of art or literature"* [12] і при запозиченні до політичної сфери отримує метафоричне значення *"to characterize, to represent something or someone in a certain way"*, є відповідником предиката дії як судження, що виражає зміст події як процесу, стану, відношення, ознаки, притаманних певному суб'єкту [2, 585] в пропозиційній структурі донорського та реципієнтного доменів: *Some are* ***portraying*** *this contest as a choice between a "European future" versus a return to the "Russian past"* (15.01.2010, the Atlantic Council); *She is* ***portraying*** *herself as the inheritor of the Orange mantle* (18.01.2010, the BBC); *Tymoshenko was originally Yushchenko's Orange ally, but broke from that coalition* ***to portray*** *herself as a middle-ground pragmatist with particular expertise in the energy sector. That* ***image was portrayed*** *when Tymoshenko, as prime minister, worked out a deal with Putin to reform and regularize the energy relationship between Ukraine and Russia* (24.08.2010, The New York Times).

У ЗМІ створюються картини, які відображають стан зовнішньої політики країни, та портрети головних лідерів передвиборчої гонки. Іменник *a picture* є відповідником об'єкта як мисленнєвого аналогу істоти чи неістоти, на які спрямовано дію або каузативний вплив [2, 508] в пропозиційній структурі домену ПОЛІТИКА: *The resolution ignored the bigger* ***picture*** *of U.S. relations with Ukraine, an important country of nearly 50 million at the crossroads of Europe and Eurasia* (28.09.2012, the CNN). Іменник *a portrayal* корелює з фактитивом у структурі пропозиції домену ПОЛІТИКА: *Despite derisive* ***portrayals*** *of Mr. Yanukovych created in the media and by his rival Yulia Tymoshenko, it is important that the world have a clear picture of Ukraine's new leader* (8.02.2010, the Atlantic Council).

Українська зовнішня політика прирівнюється до делікатного мистецтва, яке вимагає особливого підходу та обережного поводження. Іменник *an art* є відповідником предиката стану в пропозиційній структурі домену ПОЛІТИКА: *Ukraine's foreign policy is* ***a delicate art*** *and steps that foreclose options or limit the U.S. toolkit will have the effect of weakening U.S. influence in Ukraine over the long term* (28.09.2012, the CNN). Оскільки при владі в Україні знаходяться проросійські, а не проамериканські політики, будь-які помилки у крихких зовнішньополітичних відносинах США з Україною можуть сильно послабити вплив США на Україну.

Адресати англомовних електронних ЗМІ у своїх коментарях розширюють метафору політики як мистецтва, аналогізуючи політику України з відтінками сірого, тобто підкреслюючи її невизначеність. Метафора *shades of gray rather than black and white* слугує для представлення результативу як семантичного глибинного відмінку зі значенням результату дії [2, 617] в структурі пропозиції домену ПОЛІТИКА: *Despite the Manichean prism through which Westerners tend to view foreign political contests, most leading Ukrainian politicians as the result of their actions appear to be* ***shades of gray rather than black and white***.

В англомовних електронних ЗМІ проведена також аналогія між внутрішньою та зовнішньою політикою країни та художньою літературою. Зокрема, Помаранчева революція та її ідеали асоційовані з казковою Різдвяною історією, представленою електорату. Метафора *a Christmas political fairy tale* корелює з предикатом стану в структурі пропозиції домену ПОЛІТИКА: *It marks a sour end to what was* ***a Christmas political fairy tale*** *five years ago* (27.12.2009, the Daily Telegraph). Альянс Помаранчевих лідерів аналогізується з казкою «Красуня та Чудовисько» відповідно до особливостей зовнішнього вигляду двох лідерів. Метафора *a Beauty and the Beast alliance* слугує для представлення результативу у пропозиційній структурі домену ПОЛІТИКА: *They formed* ***a "Beauty and the Beast"*** *alliance* (27.12.2009, the Daily Telegraph).

Стан країни прирівнюється до казки «Спляча красуня», яка чекає на прекрасного принца, що зможе розбудити її. Так само і країна чекає на гідного лідера, який зможе повести країну до кращого майбутнього. Сполука *the Sleeping Beauty* є відповідником предиката стану в пропозиційній структурі домену ПОЛІТИКА: *Ukrainian society is* ***the Sleeping Beauty*** *waiting for the kiss that may wake her or, if you will, for the leader she will finally be glad to follow* (14.09.2012, the Guardian).

Зовнішня та внутрішня політика України, а також діяльність політичного лідера асоційовані з повістю. Іменник *a story*, що у прямому значенні позначає "*an account of imaginary or real people and events told for entertainment"* [12], при запозиченні до політичної сфери отримує нові метафоричні значення *"state of political sector"* та "*an account of past events in someone's life or in the development of something"* [12] і корелює з предикатом стану в пропозиційній структурі домену ПОЛІТИКА: *Plan for visa liberalization is proving to be a success* ***story*** *for Ukraine's leadership* (20.02.2010, the EU Observer); *His way in politics is* ***a story*** *of reinvention* (9.02.2010, the Wall Street Journal); *Ukraine is an entirely different* ***story*** *today* (9.07.2012, the Bloomberg Businessweek).

Етапи переговорів між лідерами України та ЄС прирівняні до розділів книги. Іменник *a chapter* є відповідником партоніма як репрезентанта зв'язку частини і цілого в структурі пропозиції домену ПОЛІТИКА: *Ukraine and the EU head into a new, more pragmatic* ***chapter*** *in bilateral relations* (23.11.2009, the EU Observer); *The hopes of a signature were complicated by the EU position that the association deal will only be signed with a free trade area* ***chapter*** (15.07.2012, the Financial Times); *In the free trade area talks, just two* ***chapters*** *out of the existing 18 have been*

finalised, with hard work left on sensitive issues such as intellectual property, brands, agriculture and legal approximation (7.12/2009, the EU Observer); *And so a new* ***chapter*** *opens in the saga of Ukrainian politics* (the Economist).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Аналіз метафоричних репрезентацій в англомовному електронному політичному дискурсі «Вибори 2010 – 2012 рр. в Україні» в аспекті когнітивного моделювання продемонстрував, що, незважаючи на динамічний характер метафоричних моделей, деякі з них не зазнають змін і представлені мовними знаками як у період президентської кампанії 2010 року, так і під час висвітлення парламентських перегонів 2012 року. Стабільність метафоричних репрезентацій забезпечена екстралінгвальними чинниками, безпосередньо пов'язаними із політичними подіями. Перспективу подальших досліджень убачаємо в комплексному аналізі типів метафоричної динаміки в англомовному електронному політичному дискурсі «Вибори 2010 – 2012 рр. в Україні», аналізі їх когнітивного підґрунтя та встановленні їх чинників.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кравець Л.В. Динаміка концептуальної метафори : дис. … доктора філол.. наук : 10.02.01 / Кравець Лариса Вікторівна. – К., 2012. – 433 с.
2. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2010. – 844 с.
3. Скляревская Г. Н. Метафора в системе языка / Г. Н. Скляревская. – СПб. : Наука, 1993. – 153 с.
4. Феденева Ю. Б. Моделирующая функция метафоры в агитационно-политических текстах 90-х гг. XX века : дисс. … канд. филол. наук : 10.02.01 / Феденева Юлия Борисовна. – Екатеринбург, 1998. – 181 с.
5. Charteris-Black, J. Corpus Approaches to Critical Metaphor Analysis / J. Charteris-Black. – New York : Palgrave MacMillan, 2004. – 263 p.
6. Chilton, P.A. Analysing Political Discourse: Theory and Practice / P. A. Chilton. – London.: Routledge, 2004. – 224 p.
7. Edelman, M. The Symbolic Uses of Politics / M. Edelman. – Urbana: University of Illinois Press, 1964. – 164 p.
8. Lakoff, G. Metaphor and war : The metaphor system sed to justify War in the Gulf / G. Lakoff // Engulfed in War: Just War and the Persian Gulf. – Honolulu, Hawaii, 1991. – P. 99 – 111.
9. Lakoff, G. Philosophy in the Flesh. The Embodied Mind and Its Challenge to the Western Thought / G. Lakoff, M. Johnson. – New York : Basic Books, 1999. – 624 p.
10. Lakoff, G. The Contemporary Theory of Metaphor / G. Lakoff // Metaphor and Thought. / ed. A. Ortony. – Cambridge : Cambridge University Press, 1993. – 251 p.
11. Landtsheer, C. de. Introduction to the study of political discourse / C. de Landtsheer // Politically speaking : a worldwide examination of language used in the public sphere. Westport, 1998.
12. Oxford Dictionaries [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://oxforddictionaries.com/

Пьецух О. Неизменность метафорических репрезентаций в англоязычном электронном политическом дискурсе «Выборы 2010 – 2012 гг. в Украине».

Статья посвящена исследованию особенностей метафорической динамики в англоязычном электронном политическом дискурсе «Выборы 2010 – 2012 гг. в Украине». Динамику метафоры исследовано с помощью пропозиционального и метафорического моделирования, а также контекстуально-интерпретационного и компонентного анализа. В статье рассмотрены особенности интеграции донорских доменов ХУДОЖЕСТВЕННАЯ ЛИТЕРАТУРА и ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОЕ ИСКУССТВО и реципиентного домена ПОЛИТИКА в текстах англоязычных электронных политических статей, посвященных выборам в Украине 2010 и 2012 годов. Донорские домены ХУДОЖЕСТВЕННАЯ ЛИТЕРАТУРА и ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОЕ ИСКУССТВО поставляют метафорические знаки в реципиентный домен ПОЛИТИКА и соответствуют термам предиката, объекта, фактитива, результатива и партонима в пропозициональной структуре реципиентного домена. В статье также установлена когнитивная основа формирования метафорических моделей и определены экстралингвальные факторы, влияющие на устойчивость метафорических моделей в англоязычных электронных текстах по тематике президентских выборов 2010 г. и парламентских выборов 2012 г. в Украине.

Ключевые слова: *электронный политический дискурс, метафора, динамика метафоры, донорский домен, реципиентный домен, терм, пропозициональная структура.*

Pjetsukh O. Stability of metaphoric representations in the English electronic political discourse "Elections 2010 – 2012 in Ukraine".

This article focuses on the peculiarities of metaphoric dynamics realization in the English electronic political discourse "Elections 2010 – 2012 in Ukraine". Here the dynamics of metaphor is studied with the help of propositional and metaphoric modeling, as well as contextual-interpretational and componential analysis. The propositional modeling aims to define the structure of propositions in the donor domains DEPICTIVE ARTS and FICTION as well as in the recipient domain POLITICS. The metaphoric modeling helps to explain the mechanism of donor and recipient domains' integration. This paper deals with the peculiarities of donor domains PICTORIAL ARTS and FICTION and recipient domain POLITICS integration in the texts of the English electronic political articles concentrated on the elections in Ukraine 2010 and 2012. Donor domains PICTORIAL ARTS and FICTION provide the recipient domain POLITICS with language signs that form the basis of metaphors. The article also determines cognitive background and extralinguistic factors influencing the stability of metaphoric models in the English electronic texts. Such texts represent the events and phenomena of the 2010 presidential elections and 2012 parliamentary elections in Ukraine.

Key words: *electronic political discourse, dynamics of metaphor, source domain, target domain, term, propositional structure.*

Катерина Писаренко
(Харків)

УДК 811.161.2'42

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ ЖІНОЧИХ ОБРАЗІВ У ХУДОЖНІЙ ПЛОЩИНІ ТВОРУ Р. ІВАНИЧУКА «ХРЕСНА ПРОЩА»

Стаття присвячена когнітивному аналізу творчості Р. Іваничука сучасного періоду. У дослідженні проаналізовано засоби вербалізації жіночих персонажів як частину загального мовного образу людини в історичній романістиці зазначеного автора, а також мовне вираження лексико-семантичного наповнення фізичної та ментальної характеристики осіб жіночої статі. Розглянуто основні типологічні особливості фемінних образів у зв'язку з лексичними засобами їхньої експлікації, визначено кореляційні відношення між портретними характеристиками та їхнім відбиттям у світосприйнятті носія відповідної ментальності. Закцентовано увагу на відповідності мовних образів жінок ідеалам епохи. Проаналізовано функцію ключових дистрибутивів на позначення характерів у процесі образотворення та визначення статусу героїв. З'ясовано вплив ментальних особливостей української нації на характеротворення та відбиття визначальних рис у змалюванні зовнішніх та внутрішніх ознак фемінних персонажів.

Ключові слова*: мовний образ, жінка, художньо-смислове наповнення, авторські характеристики, Роман Іваничук.*

Постановка проблеми та її актуальність. Сучасні соціокультурні контексти позначені загостренням екзистенціальної проблематики, коли на перший план виходять питання сутності й призначення людського життя, її цінностей, переживань. Означені явища в площині художніх творів пов'язані з вербалізацією образів людини, що втілює не лише ментальні особливості певного народу, а й відображає специфічні системи цінностей, поглядів, традицій, що формувались упродовж його історичного розвитку. У такому сенсі особливого значення набуває дослідження мовних засобів вираження образу жінки в історичних романах українського письменника Романа Іваничука. Адже розгортання вербалізованих схем зображення фемінних образів у його творах не лише розкриває жінку як суб'єкта і творця в певній історичній епосі з її духовними, матеріальними, політичними і культурними умовами, а водночас слугує засобом експлікації сучасних контекстів у вербальні засоби творення образу людини.

Аналіз джерел і публікацій. Проблемне поле дослідження цієї наукової статті передбачає звернення до джерел та публікацій, які, по-перше, безпосередньо присвячені творчості та мовним засобам Р. Іваничука, що дозволяють виділити особливості його стилю; по-